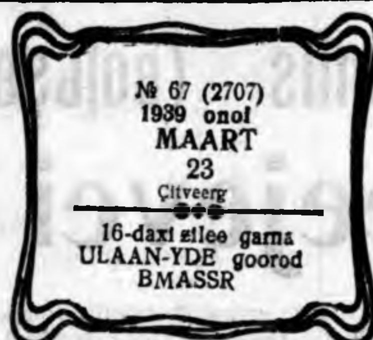
...sen 10 myngo.

Byxi oronuudai proletaarinar, negedegty!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 67 (2707)
1939 onoi
MAART
23
Çitveerg
16-daxi zileo garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

Mynөөderei noomerto:

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

Nyxer A. A. Andreejevei yge**

Xydөө azaxiin talaar manai zorilgonuud

...Kolxoozniguud bolbol tus-...sgaar zvenoonuudaar yşөө ji-...e ynder urgasiiji tuilahan baina. ...ltain xizaarai Politotdeelei ne-...emzete kolxoozoi, nyxer Ser-...eejevaagai zvenoo bolbol 4 ...ektaar uçaastogta gektaar by-...ihөө 438 pyyd ba 10 gektaar ...çaastogta gektaar byrihөө 328 ...yyd şiniiciiji xuriaaza abhan ...aina. nyx.Papeenko („Kraasnii Partizaan“ kolxooz) 1 gektaar-...aa 457 pyyd, 15 gektaarhaa— ...ektaar byriiin 353 pyyd jarovoi ...iniiciiji abaa. Beloglaazovska ...oonoi „Noovii Çariiş“ kolxoo-...oi, nyxer Rakiitinai zvenoo ...adaa 1937 ondo gektaarhaa ...81 pyyd şiniiciin urgasiiji ab-...an baina. Altain xizaardaxi ...oloto tyryyşyyd, nyxed Jef-...emov ba Çymaanovai zveonoo-...uud bolbol 1936 ondo gek-...arhaa 213—372 pyyd urgasiiji ...bhan baina. Ene xadaa niuta-...ai agronoomuudta ton xylieeg-...eegyi uşar bolhon baigaa, ...daadaxi zildenь, Beloglaazov-...ka raioonoi ede ba bişe bişe ...venoonuud bolbol ga xamşag ...ain urgasiiji—427-457 pyyd ...rgasiiji xuriaaza abhan baina. ...yxer Çymaanov bolbol 1938 ...ndo gektaar byrihөө 512 pyyd ...gasa abhan baigaa. 1938 on-...o gansaxan le Altain xizaar-... iime ynder urgasiiji tuilahan ...venoonuud 4300 baina. Ulam-...luulan xelexede, ene xyde-...enei dyşaa ba iniciaatoranь ...ltain xizaarai Beloglaazov-...a raikoom, terenei negede-... sekretaarinь baigaa. Ene ...manai raikoomuud bol-... şadaxa ba xysed baigaa-...a, jamarş raioondo, jyyji xe-...e şadaxa baihanainь tuxai ...elene.

Oroohonoi talaar, xereg til-...e baina.

Xloopkiin talaar iime jyyme ...ol... baina.

193... ...ndo SSSR dotor dun-...zişe...eer gektaar byrihөө ...* ceentner urgasa xuriaag-...ahan baixadanь, zarim zarim ...oonuudta byri ynder urgasa ...tahan baina gebel: Tyrkmeens-...e SSR-ei Geook—Tepiinske ba ...araabska raioonuudta—gektaar ...yrihөө 23,8 ceentner; Tadziiks-...i SSR-ei, stalinabaadska raioon-...o—gektaar byrihөө 27,8 ceent-...er xloopok; Fergaanska oob-...lastiiin Isbaskeentske raioondo ...gektaar byrihөө 33 ceentner. ...olxoozuudta, xloopkiin talaar ...renxii deeree jixexen urgasa ...iiagdaa. Tyrkmeenske SSR-ei, ...arl Maarksai neremzete kol-...ooz—gektaar byrihөө 43 ceent-...er urgasa abaa; Tyrkmeenske ...SR-ei, Çapaajevai neremzete ...olxooz—gektaar byrihөө 43 ...eentner urgasa xuriaahan bai-...a. Yzbeekske SSR-ei, Teelь-...anei neremzete kolxoozoi, ny-...er Kyrbaanovoi brigaada bol-...ol gektaar byrihөө 91 ceentner ...uriaaza, xloopkiin talaar ton ...ixe urgasiiji abhan baina. ...Myn Kirgiizske SSR-ei, Vo-...oşiilovoi neremzete kolxoo-...oi, nyxer R.Abdyralimovai zve-...oo, gektaar byrihөө 108 ceent ...er urgasa sugluulhan baina. ...Sverdloovsko raioonoi, Staali-...nai neremzete kolxoozoi kol-...xoozniig, SSSR-ei Verxoovno ...Soveedei depytaad nyx. X. Al-...mazaar gegşiin zvenoo, gek-...taar byrihөө 125 ceentner ur-...gasa xuriaaza abaa; Fergaanska ...oblastiiin, nyxer A. Taşbaaje-...vai zvenoo, gektaar byrihөө ...80 ceentner urgasa xuriaagaa, ...Azerbaidzaanska SSR-ei, Litvii-...novoi neremzete kolxoozoi, ...nyxer Aliijevaagai zvenoo—gek-...taar byrihөө 151 ceentner ur-...gasa xuriaahan baina.

Azerbaidzaanska SSR-ei, Voro-...şiilovoi neremzete kolxoozoi, ...nyxer Godzaar Mystaafa Kiiziin ...zvenoo, gektaar byrihөө 151 ceentner urgasa abhan baina. Xloopkiin talaar, xereg manaida iime baina.

Liooņiin talaar, iime jyyme bolzo baina. 1938 ondo, SSSR dotor, dunda zişeegeer, gektaar byrihөө 2,7 ceentner urgasa abtahan baixadanь, zarim zarim raioonuudta eneenhee 2 daxin jixe urgasa xuriaahan baina. Zişeelbel, Kaliininska ooblastiiin Krasnxoolmska raioon bolbol gektaar byrihөө 4,6 ceentner urgasa abhan baina. Kaliininska ooblastiiin Kaamenska raioondo—gektaar byrihөө 5,3 ceentner xuriaagaa.

Tus tus zvenoonuudaar: Kiirovske ooblastiiin, Kaganoovicçiin neremzete kolxoozoi, nyx. Vozzaajevaagai zvenoo xadaa gektaar byrihөө 12,8 ceentner liiono-voloknooji abhan baina; BSSR ei, Çayysske raioonoi „Jyy nii kommunaar“ kolxoozoi, nyx. Kandeerevaagai zvenoo, gektaar byrihөө 14 ceentner abaa; BSSR-ei, Mstislaavlske raioonoi, „Main I“ kolxoozoi, nyx. Fiiibkinaagai zvenoo bolbol gektaar byrihөө 17,6 ceentner abaa; Zitomiirska ooblastiiin, Emilbçiinske raioonci, Teelьmanei neremzete kolxoozoi, nyxer Baraanovskaagai zvenoo 1936 ondo gektaar byrihөө 14 ceentner, 1937 ondo—20,6 ceentner, 1938 ondo 21,75 ceentner xuriaahan baina.

Sviooklinşji talaar, baha le iime baina. 1938 ondo, SSSR-dotor gektaar byrihөө, dunda zişeegeer, 141 ceentner urgasa abtahan baixadanь, zarim raioonuud neiieed jixiiji abhan baina. Zişeelebel, Dnepropetroovska ooblastiiin Şirokoovska raioon xadaa gektaar byrihөө 335 ceentner abhan baina; Kirgiizske SSR-ei, Kaantska raioon bolbol—gektaar byrihөө 361 ceentner xuriaagaa; Kirgiizske SSR-ei, Kaliininska raioonoi „CK-ei iiiniiin tylөө“ geze kolxooz—gektaar byrihөө 442 ceentner abaa. Tus tus brigaadanuudaar: zişeelebel, Poltaavska ooblastiiin, Zgyroovske sviooklosovxoozoi, nyxer Geetiin brigaada bolbol sviooklin urgasiiji 455 ceentner, 1938 ondo —545 ceentner abhan baina; Kirgiizske SSR-ei, Kaantske raioonoi, „Socialiizm“ kolxoozoi, nyxer Mamuunovai brigaada bolbol sviooklin urgasiiji, dunda zişeegeer, gektaar byrihөө 634 ceentner abaa. Zarim zvenoonuud xadaa miangan ceentnerhee deeşe urgasa abhan baina: Vinniicke ooblastiiin „Çervoono peredoviig“ kolxoozoi, nyxer S. D. Okoota gegşiin brigaada, 1936 ondo 835 ceentner urgasa xuriaahan baibal, 1938 ondo gektaar byrihөө 1062 ceentner abhan baina. Xaarьkovska ooblastiiin Lozoovsko raioonoi „Çervoona Ukraiina“ kolxoozoi, nyxer Pilipeenkiin zvenoo bolbol sviooklin urgasiiji 1936 ondo 700 ceentner abhan baibal, 1938 ondo—1049 ceentner xuriaaza abaa; Kiirovograadska ooblastiiin, Mikojaanai neremzete sovxoozoi nyx. Provoloockiin zvenoo bolbol 1938 ondo gektaar byrihөө 1103 ceentner abhan baina. Tiime zişeenyydiiji zuugaad ba miangaadaar xaruulza bolxo baina. Egeel edener bolbol johotoi le rezeerve myn! Oron dotor, dunda zişeegeer oroohonoi talaar 56 pyyd urgasa ba xydөө azaxiin tyryy xynyydeer tuilagdaza, gektaar byrihөө abtahan 512 pyyd urgasa xojoroi xoorondo jamar jixe argabaidal ende baina geeşeb! Xloopkiin talaar 12,9 ceentner urgasa ba tyryy kolxoozniguudaar tuilagdahan 151 ceentner xojoroi xoorondoi Sojuuz dotor, liioonoi talaar gektaar byrihөө 2,7 ceentner ba tyryy xynyydeer tuilagdahan 21 ceentner xojoroi xoorondoi Tereşelen sviooklin talaar. Xydөө azaxiin tyryy xynyyd bolbol xydөө azaxiida jamar jixe argabaidal ba rezeerviiji neene geeşeb.

Ede jamar xynyyd be? Edener bolbol tiime urgasiiji slyçaina abna gy?

Ede xynyyd, nyxedyyd — egeel jyriin xynyyd jym, edener bolbol urda sagta dunda şadaltai, batraacka ba ygeitei bylehөө garhan xynyyd jym. Staxaanovcuudai tuxai nyxer Staalinai xelehenei johoor,—ede xynyyd bolbol prostoi ba daruu xynyyd, byxesojuuzna udxaşanartai figyyrei aldar neriiji oloxiin talaar jamar negen preteenzigyi xynyyd baina. Edener xadaa urgasiin priroodiiji praaktika deere, azal deeree yzehen ba yzedeg xynyyd, agrotexniiçeske nauukiiji şudaldag ba xydөө azaxiida şine noormonuudiiji ba şine polozeeniinyydiiji baiguulza, ene nauukiiji uragşanь jabuuldag xynyyd baina. Tede xynyyd xadaa өөhediingөө azalda tiime ynder deede rezylьtaaduudiiji tuilahan baina, jyyb gexede, tedener xadaa өөriingөө xeregte inaglaltai bainad.

Edener xadaa gansa negen bişe geze medexe xeregtei. Manai paartiaar xymyyzyylegdehen, tedener metiin ba tedenerte adli xynyyd xeden arbaad miangan baina. Tedenei zarimaniinь Verxoovno Soveedyydei depytaaduud, oloniinь oordenuudaar şagnagdahan jym. Ilaltiin ba kolxoozuudiiji bexizyylelgiin yndehe huuri deere, manai xydөө azaxiiji tyryyklaassna maşiinanuudaar zebseglelgiin yndehe huuri deere, paartiin tuilai jixe xydelmeriiin ba xydөө azaxii tuşaa nyxer Staalinai sag yrgelziin anxaralai yndehe huuri deere ede xynyyd urgahan baina. (Aplodismeentnyyd).

Tedenerei amzaltiin niuusa zyilenь jyyb? Xydөө azaxiin tyryy xynyyd bolbol ynder deede urgasa abxiin tulada jyyji xeregleneb? Zarim kolxoozuud, brigaadanuud ba zvenoonuudai xeregledeg tede byxii xemzeenyydiiji demonstraacalan xaruulza bolxo baina. Jyre le tyryy xynyydei ede xemzeenyyd iime jyme:

Negedexiнь, xydөө azaxiin tyryy xynyyd bolbol agrotexniiçeske xemzeenyydiiji koompleksoor, xoorondonь barisaataigaar xeregledeg, nege xemzeegiinь nygөөdexiнөөnь tahaldaggyi.

Xojordoxioor, tedenei xemzeenyyd jamar be gexede, saha togtoolgiiji jabuulza, şiigei tylөө temesel, ujalgata ba ertiin ziaablevo xaxalalga, paarnuudiiji xaxalalga, boroogoi hyyleer koorkiiji zaisuulxiin tulada gansaxanşji ozimoi bişe, myn baha jarovoişji tariiganuudiiji bornoilolgo. Nyxedyyd, ene hyyliinxiijinь, manai xydөө azaxiin tyryy xynyydeer bii bolgogdohon, agrotexniiçeske ton şine arga xemzee geze temdeglexe johotoi bainab.

Gurbadaxiaar, burtag ybehenyydtei temesel ba sevooboroodiiji jabuulxa zergeer xyrehenei stryktyyrei tylөө temesel, gynzegii xaxalalga, lyşçoovko, tariiganuudai propoolko ba yrehenei oroohiiji burtag zyilnyydhee seberlelge.

Dyrbedexieer, bogonixon bolzor soo, ertiin tariigiiji xangalga. Tariiga bol oi akad. Liiseenkiin meetodeer zaabol jaroviziirovenne yrehөөr xegdedeg baixa johotoi.

Saaşanь, xydөө azaxiin tyryy xynyyd bolbol yrehiiji tarixa asuudalda ton şineer xandana. Enenei uşaranь jyyb gexede, yrehiiji plooşçadь deere ton zybөөr xubaarilan tarixa jabadaliiji tuilaxa zuuraa, ene talaar tariigada baihan byxii tradicioonno noormnuudiiji erid ebdene. Tedener xadaa gansaxan le şignyyreer xanadag bişe, negedexieer, riaadkanuudai xoorondo oroohonuudai, beje bejee xariisan xabşaxagyin tulada ba nygөө talahaa, tariigiin plooşçadiiiji ali bolxo intinsiivneer xereglexiin tulada, plooşçadьta tarigdahan oroohonoi toohoo xaraalaiga xedeg baina. Zarim tyryy xynyyd bolbol plooşçadiiji zybөөr xereglexiin tulada ba urgasiiji zybөөr xubaariian tarixiin tulada, manai yrgen riaadtai seejalkenyydei konstruukciiji golozo, perekreestne tariiga xedeg bainad.

Xydөө azaxiin tyryy xynyyd bolbol poolinuud deere ynder urgasiin tylөө temeselde, navooziiji ba ximiiçeske ydobreeninyydiiji zaabol xeregledeg. Tyryy xynyydeer eneen tuşaa oruulagdahan ton şine zyil ba nauukada ygei baihan jyyme gexede,—tariigiin hyyleer urgasiiji ydobreeninyydeer tezeexe jabadai bolno. Tiin, myn baha, sag bolzor soonь xuriaaxiin tylөө temesel bolno.

Zarim tyryy xynyyd bolbol byri deede agroteexnike bolxo, oroohoto tariigiiji uhalalgada orono. Zişeelxede, gangasuurta 1938 ondo gektaar byrihөө 445 pyyd oroohiiji sagluulza abhan, Stalingraadska ooblastiiin, „Kraasna Partizaan“ kolxoozoi, nyxer Oleinikovoi brigaada baixa jym. Xydөө azaxiin tyryy xynyyd ba tyryy kolxoozuud bolbol şabloonhoo bişe, alibaa agrotexniiçesko xemzeenyydiiji mexaniiçeske xereglelgehee bişe, xarin niutagai xyrehiiji ba klimatiiçeska ysloovinuudiiji segnelge ba yzelgehee xaraaldag baina.

Rekoordno urgasanuudai tyryy xynyydei tuilaltiin udxanь jyrenxii deeree tiime baina, nyxedyyd. Teed le, bide yşөө xexe jyymiiji bultiinь xenegyibdi, byri ynder urgasa abxiin tulada, yşөө jixe jyymiiji xeze şadaxabdi geze, tedener xeledeg. Egeel tiime deerehee, bagaşji urgasa abtadag gazar deerehee ynder urgasa abdagiinь slyçaina bişe baina. Ene jamar uşartaib gexede, tedenerei xadaa urgasiiji medene ba gartaa bariza baina, zil byride өөhediingөө plaanuudta tyleblehen jyymee, gol tylebtenь abdag.

Ede xemzeenyydte busad kolxoozuud ba kolxoozniguudta xyşe xyrtexegyi ba tuilagdaxagyi jamar negen jyyme bii aal geze asuugdana. Ygei, ede byxii xemzeenyyd xadaa kolxooz ba kolxooznig byxende dyyren xysedөөrөө tuilagdaza şadagdaxa baina.

Ede asuudalnuud deere danşji todorxoigoor togtozo ede asuudalnuudiiji todorxoigoor xeleze garhanaimni tylөө namaiji xylisiit, nyxedyyd. Tiibe jaabaş, sugluulmal janzaar, jyrenxii polozeeninyyd deere bişe, xarin faaktnuud deere, xeden arbaad miangan xynyydei, manai kolxoozniguudai xydelmeri deere, manai kolxoozno dereevnide jamar jixe gaixamşag, elyyr, zaluu, bygediiji ilagşa xydeleөөn bolzo baihiijinь ba xydөө azaxiin bytөөsede erid xubilalta xexiin tulada bidenerte jamar ugaa jixe arganuud baihiijinь, taanaita, partiina organizaacanuudai xytelberilegşedte, raikoomuudai, obkoomuudai ba bişe bişe partiina organizaacanuudai sekretaarьnuudta barimtalan xaruulxaa xyseneb. (Aplodismeentnyyd).

Tyryy kolxoozuudai ba kolxoozniguudai xyselelge doro, yretei ba yregyi gazarai tuxai byxii xөөreldөөnyyd, teoorinuud, xizaarlalganuudai xiideze baihiijinь taanar xaranat. Tedener, ene daruu namduu xynyyd bolbol өөhediingөө praaktikaar ynder urgasiin byxeli nauukiiji ba priroodno stixiin xoroto nyleelgehөө gazariiji xysed syleelelgiiji bii bolgohon baina.

Bi xadaa urgasa tuşaa ugaa jixe arganuud tuxai xeleeb.

Xydөө azaxiiji mexanizaacalalgiin talaar sugluulagdahan tuilai jixe rezeervnyyd tuşaaşji baha le iimeer xeleze bolxo baina. Eneeniiji, ilangajaa jyyde xelexe johotoib gexede, manai zarim obkoomuud bolbol gansal tala teeşenь xaradag—olonşog kombainanuudiiji ba olonşog traaktornuudiiji ygexiiji erideg bolboş, xydөө azaxiin maşiinanuudai bytөөsiiji deeşelyyixe taliiji martadag. Gexiin xamta, tyryyşyyd — traktoriistnuud ba kombainioornuud bolbol traaktornuudiiji ba kombainanuudiiji xereglelgede ede rezeervnyyd ba arganuudai xerzergiin jixe baihiijinь xaruulna.

Xedexen toonuudiiji bogonioor xelexede iime baina. 1938 ondo kolioosno traaktorta sezoon soo—411 gektaar ba gyseniiçne traaktor—ÇTZ-de—1117 gektaar dunda zişeenei viirabotka baixadanь, tuilagdaad baihan viirabotka jyrenxii deeree iime baina: Kriimske ASSR-te—kolioosno traaktor deere 693 gektaar ba ÇTZ deere 1726 gektaar; Tataarska ASSR-te—kolioosno traaktor deere 610 ba ÇTZ deere 1596 gektaar; Tataarska ASSR-ei Aktaniiçeska MTS-da, kolioosno traaktoraar, dunda zişeegeer, 1296 gektaar, xegdehen baina. Voroonezesko ooblastiiin Rossoşaansko MTS-da, kolioosno traaktoraar—1306 ba ÇTZ deere — 2745 gektaar; Kriimske ASSR-ei Kraasnoarmeiska MTS-da, kolioosno traaktoraar—1095 gektaar, ÇTZ deere 2066 gektaar xegdehen baina.

Zarim traktoriistnuud ba brigadiirnuud bolbol traaktornuudiiji xereglexe talaar byri jixe pokazaateliiiji xaruulna. Zişeelxede, Riazaanska ooblastiiin Myravliaanska MTS-iin brigadiir Pirozkoov bolbol ÇTZ traaktor deere 6100 gektaar ygөө; Altain xizaarai Taalovska MTS-iin brigadiir-traktoriistka nyxer Baxooldina bolbol ÇTZ traaktor deere 5200 gektaar ygөө, Riazaanska ooblastiiin Mazaarska MTS-iin brigadiir nyxer Bortakoovskii bolbol ÇTZ traaktor deere 5700 gektaar gexe gy, ali Sojuuz soo dunda zişeegeer 5 traaktornuudai viirabotkahaa jixiiji ygehen baina. Kolioosno traaktornuudai talaar baha le tiime kartiina xaragdana.

Kombainiin talaar, Sojuuz soo, dunda zişeenei, viirabotka bolbol 301 gektaar baixadanь, Povoolziiin neemecyydei respyyblike bolbol byxii deeree 398 gektaartai baina. MTS-nuudaar: Krasnodaarska xizaarai Staalinska MTS bolbol kombain deere 507 gektaar viirabotka ygөө. Stalingraadska xizaarai Noovo-Anneenske MTS—550 gektaar ygөө. Tyryy kombainioornuud, zişeelxede, Çkaalovska ooblastiiin Krasnoxoolmsko MTS-iin kombainioor Sviriidov gegşe „Staalinec“ geze xojo kombainanuudai sceep deere 3675 gektaar xuriaahan baina.

Kombainioor nyxe. Oosьkin—Çkaalovska ooblastь—„Staalinec“ geze xojor kombainanuudai sceep deere, tus ooblastь soo 1 kombainiin viirabotka 378 gektaar baixada, 5238 gektaar gexe gy, ali ooblastь soo 14 kombainanuudai xuriaahantai adiiii xuriaagaa.

Nyxer Oosьkinoi xojor kombainanuudaar xehen xuriaalgadanь xedii xyn ba morin xereglegdexe baigaab geze sasuulxa boloo haa, Oosьkin bolbol tede xojor kombainanuud deere xydelmeriihenөөrөө 1637 xyniiji, 373 moriiiji, 25 zaatkanuudiiji, 25 molotiilkonuudiiji, 25 veejalkanuudiiji, 40 sortiroovkonuudiiji almahan baina. Zygөөr urdiinxi şingi, garaar xuriaalga xexe boloo haa, ene xeregte 323 xynyyd xeregtei bolxo baigaa. Teexniikiiji şudalhan xynyyd jama gaixamşag jyymiiji xeneb, xariit. (Aplodismeentnyyd).

Exiniinь maartiin 21-ei noomerto.

Yrgelzeleinь 2-doxi niuurta.

Byxesojuuzna Kommuniis (Bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

Nyxer Andreejevei ygiin yrgelzelel

Traktoriistnuudai ba kombainioornuud i dunda baigaa manai tyryy xynyyd bolbol xydөө azaxiin nexanizaaciiji xereglexe talaar iim rezeervnyydiiji xaruulna, nyxedyyd.

Manai gazartari alanda stixiin xoroto nylөөlelgiiji dabaxiin tulada, priroodiiji medeldee abxiin ba boroohoo zavisime baixa jabadalha garxiin tulada jyy xeregteib? Sovxoozuudta ba kolxoozuudta manai poolinuudai urgasiiji byri deeşelyylxiin tulada jy xeregteib?

Negedexieerl, manai tyryy kolxoozuud, sovxoozuudai ba xydөө azaxiin tyryyşyylei jabuulza baihan jyymenhee miinimymiinşji haa jabuulxa geze gy, ali xyrehiiji kylьtyyrneer eldyvrilxe jabadaliiji bejelyylxe. Taanarai medeker, CK bolbol gan gasuurta raioonuud ba MTS uudai xydelmeri tuxai өөriingөө togtool dotor ede eriltenyydiiji xehen baina. Ede xadaa bejelyylegdehen baixa johotoi.

Xojordoxioor, zyb sevoborodiiji jabulxa xeregliiji serьjoozno erxilxe xeregtei, byri paartiin XVII sjezd deere nyxer Staalinai xelehenji ba Narkomzeemei zyghөө erid bişeer jabuulagdadag gee gy, ali jyyş xegdedeggyi jyymiiji, zorimgoigoor jabuulxa xeregtei. Ulamzaluulan xelexede, manai kolxoozuud ba sovxoozuudai 15 şaxuu proceentenь, manai Narkomzeemei ba manai zarim obkoomuud ba xizkoomuudai xydelxiinь xylieengyigөөr, zyb sevoboroodiiji jabuulza yrdihen baina.

Gurbadaxiaar, ydobreeninyydiiji xereglexe jabadaliiji maksimaalьna delgeryylxe xeregtei. Ydobreeninyydiiji xyrehende şingeexe ba urgasiiji teeexe jabadal xadaa urgasada tuilai jixe udxaşanartai baihiijinь xydөө azaxiin tyryyşyyl barimtalan xelexe baina. 1932 onoixitoi zişeelxede, xydөө azaxii bolbol ydobreeninyydiiji 4 daxin ylyyji abdag bolhon bolboşji, ydobreeninyydiiji xereglexe niite xemzee bolbol manaida yөө baga baihiijinь mederxe xeregtei baina. Şine narkomaadhaa, ximiiçeske promiişlenostiiin byxii xydelmerilegşedhөө, byri tyrgen teempiijin diiji ba ximiiçeske ydobreeninyydei promiişlennostiiin ynder byteesiiji erixe xeregtei. Ximiiçeske ydobreeninyydiiji xolo gazarta zөөlgiiji zaisuulxiin tulada eldeb tyrelei şine mestorozdeeninyydei bederelgiiji tyrgedxexe şuxala Zişeelxede, Saratovska ooblastьdoxi kalilina dahahan—bajan mestorozdeeninyyd jym gelsegşe; urda Xazaxstaandaxi fosforiidyydei zaaleznuud, ene xadaa Dunda Aazidaxi byxii xloopkovo tarilganuudiiji xysedөөrenь xangaza şadaxa baigaa. Tereentei negen xamta, ydobreeninyydei dutaza baixadanь, ugaa jixe navooz bolbol miin le xosorozo, poolinuud deere gargagdangyi baidag, iskyys tvenne ydobreeninyyd bolbol tymer zamai staancanuud deere asaragdaad xebtedeg ba raioonuud, kolxoozuud bolbol ede ydobreeninyydiiji sag soonь xudaldan abza, poolinuud deeree gargadaggyi deerehөөnь, boroondo soxiuulan gutaza xebtedeg teseşegyi jabadaliiji kolxoozuudta ba sovxoozuudta likvidiirovele xeregtei.

Dyrbedexieer, kylьtyyrne gazar tariaalangai xeregiiji amzaltataigaar uragşanь jabuulxiin tulada, manai xydөө azaxiin nauukiiji, olontooto nauuçna ba oopedno yçrezdeeninyydteinь negen xamta, ene zorilgiin slyyzbede dyyren xysedөөrenь tabixa xeregtei. Manaida, nauukiiji uragşanь dabxiuulagşa, Liiseenko, Viil ams, Ciicin ba bişed, nauukiin gaixamşag novaatornuud xadaa nauukiin xynyydei dunda bii. Manaida, nauukiiji өөhedөө sudalaad, tereniiji uragşanь jabuuldag xeden miangan oopedniguud—tyryyşyyl, MTS-nuudta, kolxoozuudta, oopedno staancanuudta bii. Ene ton bajalig oopedoi arbanai negen xubiiji symmiirovelxe boloo haa, manai agronoomuudta, kolxoozuudai tyryylegşenerte, MTS-nuudai direektornyydte ba brigadiirnuudta zoriuulan, xede xeden hain yçeebnigyydiiji ba xytelberiiiji xeze bolxo baina. Gebeş, Narkomzeem bolbol ene xeregiiji erxilnegyi, manai huragşa zaluuşuudai nelieed oloniinь, xuuşan yçeebnigyydiiji ba xuuşan noormnuudiiji xereglexe uşartai bolhon bainad.

Stixiihee hoxorlig johoor zavisime baixa jabadaliiji eseslexiin, kolxoozno ba sovxoozno poolinuudhaa ynder urgasiiji tuilaxiin tulada, egeel edeniiji bejelyylxe bidenerte şuxala baina, nyxedyyd. Niitiin urgasiiji rekoordnuudtai adlidxaxa tuxai xelegdene bişe, xarin oiriin 3—4 zilnyydei torşo soo manai urgasiiji 1½ daxin jixedxexe tuxai xelegdene. Ene xadaa vaalovo 3—4 milliaardiin nemelte bolno.

Urgasiiji yrgeze, tereniiji togtuuritai bolgoxo geeşe, malazalai tyrgen deeşelelei asuudaliiji şiidxehen bolxo. Nyxer Staalin xadaa xydөө azaxiin ene ton şuxala halbariiin serьjoozno udxaşanarai tuxai xelehen baina. Otçoodno yje soo, gansaxan le unaltiiji zogsoozo şadagdaa bişe, myn baha malai too tolgoin goritoişog urgaltiiji xangaza şadagdahan baina geze, terenei xelehen ciifrnyyd deerehee xaranabdi Gebeş, malazalai asuudalnuud xadaa xysed gyisedxegdeze şadagdaadyi geze mederxe johotoi bolnobdi.

Malazalai urgaltada jyn haad xeneb? Negedexieer, manai olontooto kolxoozuud ba sovxoozuud bolbol ediee xooloi baaziiji baiguulxa talaar muusa xydelmerilne geeşe xa. Xojordoxioor, Narkomzeemdeşji, olontooto oblastnoi soveed ba partiiina organizaacanuudtaşji, malazal tuşaa serьjoozno xytelberi ba şuxala anxaral ygei baina. Xeregenь hainaar jabaza baigaa respyyblike ba ooblastьnuud ysөөn bişe bii. Ysөөn bişe kolxoozuud ba sovxoozuud bolbol malai too tolgoiji jixeer urguulxa jabadaliiji xangaa Hain xaruuhalalgaar, malai tylhy haalgiin talaar gaixamşag rezylьtaaduudiiji tuilahan xeden arbaad miangan kolxoozniguud bii.

Jyn xeregteib? Enenei tuxai xediiş jixeer xelexede bolxo baigaa gebeş, malazalda, segnedeggyi jabadaliiji ba samotioogiiji eseslen ygei xexe jabadal xadaa egeel glaavna zyil bolno. Nyxer Staalinai xelehenei johoor, malazalai probleeme bolbol xydөө azaxiin egeel şuxala probleeme bolno geze xaraandaa abza, manai byxii partiiina ba partiiina bişe xydelmerilegşed xadaa malazalai xeregiiji gartaa abxa johotoi. Bidener xadaa malazalai ba tezeelei baaziin byxii asuudalnuudiiji erxize şadaxa ba erxilxe johotoiş bainabdi. Kolxoozno staadiiji xygzyylxe jabadalda kolxoozniguudiiji somisxuulxar kolxoozno staadiiji oloşoruulxa, tereniiji bailgaxa, produktiivnostiiijinь deeşelyylxe xeregte, ilangajaa malai xoinohoo xaruuhalza baigaa kolxoozniguudiiji homirxuulxa xeregtei. Eneniiji xaişan geed xexeb? Tyryy kolxoozuud xadaa ene talaar bajan zişeenyydiiji bidenerte xaruulna.

Disciplilne ba kolxoozuudta azaliiji organizovaalxa asuudalnuud tuxai

Bi xadaa kolxoozuudai organizacioonno asuudalnuud deere bog nixonoor togtozo xelexee xyseneb, jyyb gexede, gansaxan le agroteexnike tuxai xelexede baga baina. Myn baha, kolxoozuudta azal jamaraar organizovaalagdaab, agroteexnikiji xereglelge bolbol jyynhee zaviisime bainab gehen tuşaa ekonomiiçeska tala baixa jym. Zergeleed baihan xojor kolxoozuud bolbol ondo-ondoo gurimtai baixadaa, urgasiinşji talaar, mal aduunaiş ba kolxoozniguudai doxooduudaiş talaar erid ondoo rezyltaaduudiiji xaruulxa zergiin xeden miangan zişeenyyd deere, kolxoozno azaxiiji ba azaliiji organizovaalalgiin asuudalnuud bolbol xeregiiji xerzergeer şiidxedeg baihiijinь xaraza bolxo baina. Bi xojor on zişeenyydiiji xelexemni: Orloovsko ooblastiiin „Svobooda“ kolxooz (tyryylegşenь Jevseejev) bolbol kolxoozdoo azaliiji hainaar organizovaalaa, 1938 ondo oroohoto tariaanai talaar dunda zişe nei urgasa bolbol gektaar byriiin 13 ceentner baigaa Azalta yderte 4-5 kilograamm orooho, myngөөr 1 tyx. 40 mynge xubaagdaa. Kolxoozdonь hy-tovaarna feerme bii, nege ynieenhee hy haalganь dunda zişeegeer 2.500 liitr baina. Baha terenei azuuda baigaa, Soveedyydei VI sjeez liinne remzete ene kolxoozdo xeregenь ton muusa jabuulagdadag, azaliiji organizaacalalga muu. 1938 ondo urgasa bolbol gektaar byrihөө 6 ceentner abtaa, azalta yderte 800 graamm orooho ba myngөөrө 84 mynge xubaarilagdaa, ynieen byrihөө hy haalga 900 liitr baina.

Çkaalovska ooblastiiin Jekaterlinovska raioonoi „Progreess“ kolxooz, azaliiji organizaacalalga ba discipliine bolbol muu bişeer tabigdaa, kolxooz xadaa 8,4 ceentner urgasa abna, azalta yder byride 5,6 kilograamm tariaa, myngөө 93 mynge xubaagdaa. Gyrenei ujalganuud gyisedxegdee, tus kolxooz bolbol tereenhee gadana, 800 ceentner oroohiiji gyrende xudaldahan bainan, yrehejөө xysed xaagaa, tarilgadaa beledxeltei, fyraazna ynieen byrhөө hy haalganь dunda ziseegeer 1448 liitr. Tereentei zergeleed, „Peervaja Mixailovka“ geze kolxooz bii jym. Urgasanь baga—4-3 ceentner, ziaabiiiji zybxen le 50 proc. xaxalaa, tarilgajaa udaaruulaa, azalta yder byride 800 graamm orooho ba myngөөr 20 mynge xubaagdaa, ynieen byrihөө hy haalga, dunda ziseegeer 962 liitr. Gurim ba azalainь disciplinne nula 1938 on soo gurban tyryylegşed helgee.

Kolxoozdoxi gurimuudai, rezylьtaaduudta sexe nylөөldeg baihanai iime ziseenyydiiji ton olor xaruulza bolxo baina. Egeel iime deerehee, kolxoozuudta azalai organizaacalalgiin ba kolxoozno azaxiin asuudalnuud ulam şuxala bolno. Teed, ede jamarnuud asuudalnuud be? Negedexieer, ynder urgasiin tylөө ba kolxoozno malazalai ynder produktiivnostiiin tylөө temeselde kolxoozniguudiiji honirxuulxa Ene tala xadaa bygediiji şiidxene. Kolxoozuudta, ene xeregei xangagdahan gazarta, tende xereg bolbol xemzeeleşegyi hain jabadag. Urgasiin rezylьtaaduudhaa ba malai produktivnostiiin urgaltahai duldiiduulangyigөөr azalta yderei yne sen tuşaa, kolxoozuuddaxi yravniilovkanuud xadaa, myn tereşelen jixenyyd brigaadanuudta kolxoozniguudai azaliiji obezliiçelxe jabadal xadaa kolxoozuudta azalai bytөөsiin ulam saaşadaa urgaxa jabadalda gol haad bolno.

Kolxoozuudta azalai yrovniilovkiin ba obezliiçiin ede elemeentnyyd bolbol tyrgөөr le likvidiirovelee haa, hain ba haniinь elite bişe aal, nyxenyyd.

Polevoodstvodo ba malazalda, tyryy kolxoozuud ba kolxoozniguudai ede rekoordnuudiiji ba amzaltanuudiiji jyygeer tailbarilxab? Tustus kolxooznig gy, ali zvenoogi azalanь, obezliiçelegdehen bişe, xarin tedenerei xydelmeriiin esesei rezylьtaaduudta todoruulagdahan uşaraar, tustuus kolxooznig gy, ali xeden kolxoozniguudai ene azalanь xaragdahan ba materiaalьna talaar urmaşuulagdahan uşaraar, eneeniiji tailbarilza bolxo. Kolxoozniguud xadaa tedenerei azalai rezylьtaaduudenь gansaxanş olon azalta ydernyyd deere bişe, myn baha tuilagdahan urgasiin ynderetenь ba mala produktiivnostьd xaragdaxiijinь, terenei azal xadaa zoxixo xemzeegeeree segnegdexiijinь xysene, tiibel, kolxooznig xadaa өөriingөө byxii arga şadabarinuudiiji ygze şadaxa baina.

Tiimehee, tus kolxoozniguudai gy, ali zvenoonuudai gurimaar, kolxoozuudta azal bolbol individyaliziirovelegdexe byrinь, tedenerei azalanь jixeer urmaşuulagdaxa byrinь, tere xadaa urgasiinşji talaar, malazalaişji talaar ulam bytөөsetei bolxo baina. Ene asuudaliiji zybөөr şiidxehen kolzoozuud ysөөn bişe bii.

Manaida, xedexen zilei saadtee, xloopkiin xeregei muugaar jabaza baihiijinь medenet, taanar, nyxedyyd. Urgasanь bagaxan baigaa. Centraalьna Komiteed ba nyxer Staalin bolbol ene xeregiiji xamaaran erxilhen baina. Urgasada premialьna nadbaavkanuudiiji bii bolgozo, azaliiji zvenьjevoi, baga brigaadna johoor organizovaalalgiiji bii bolgomsoor, xloopkiin xereg xadaa hainaar jabaza exilhen baina. 1933 ondo xloopkiin sugluulda 13 millioon ceentner baihanaa, 1938 ondo 27 millioon ceentner xyrter deeşelee. Tiin, urgasanь, gektaar byriiin 6 ceentnerhee 12,9 ceentner xyrter deeşelee.

Lioonlin talaar baha le tiime jyymen bolzo baigaa hen. Centraalьna Komiteed ba Sovnarkoom bolbol xloopkiin talaar abhan togtoomzotoi analogiiçna togtoomziiji abxadanь, xereg haizarhan baina. Tiin, 1938 ondo, gan-gasuurtai baibaş, tuşaaxa lioon plaan bolbol byxii ooblastьnuudaar gvisedxegdehen baigaa, Sviookliinşji talaar baha le tiime jyyme bolzo baina.

Azaliiji zvenьjevoi johoor organizaacalalga bolbol gansaxanşji texniiçeske kylьtyyrnyydei talaar zybtehen bişe, myn baha olontooto kolxoozuud xadaa polevoodçesko, oroohonoi brigaadanuudtaşji zvenoonuudiiji baiguulza exilehen baina.

Krasnodaarska xizaarai, Staaro-Şçerbiinovske raioonoi XVII partsjeezdiin neremzete kolxoozoi tyryylegşe, RSFSR-ei Verxoovno Soveedei dedytaad nyxer Kosteenko bolbol iigeze xelene: „Manai kolxoozdo, polevoodçeske brigaadanuudta, 9 10 xynyydtei zvenoonuud organizovaalagdaa, zvenoodo tusagaar uçaastog ygtedeg ba tere xadaa tere uçaastog deeree tarilgada beledxeliiji jabuuldag ba urgasiiji xoinohoo xaruuhalalgiiji xangadag baina. Tiime bolxodo, manai tariaanai uçaastog byxeniinь, johotoi oroldostoi ezedtei baina. Urgasiin yçood bolbol zvenoonuudaar organizovaalagdahan baina. Kolxoozniguud xadaa zvenoodo beje bejee hainaar medelsedeg, xen xaişaagaar xydelmerilze baihiijinь xaradag ba xoorondoo sorevnovaani jabuuldag bainad. Zvenoonuudai organizovaalagdaxiin urda tee, brigaadada baihan 50 xynyydhee 17- 5 xynyyd xydelmeri dee regyliaarna gardag baigaa haa, zvenoonuudiiji organizovaalhanai hyyleer, 45-47 xynyyd gardag bolhon bainad. Azalai discipliiniiji ebdexe uşarnuud ysөөn boloo, tiin, kolxooz bolbol muu bişe rezylьtaaduudtai baina. Koolosto kylьtyyrenyydei talaar gektaar byrihөө, dunda ziseegeer 112 pyyd urgasiiji abhan baina“.

Sibiirьte Jefreemovske zvenoonuudai ooped baha le tiime. Tiimehee, kolxoozuudta ba brigaadanuudta azaliiji zvenьjevoi johoor organizaacalalgada ba urgasahaa duldiiduulza azaliiji individyaalьna ba zvenoonuudaar tylelgede ba premirovaalalgada erid oroxo xeregtei bolno—ene nege talanь bolno.

Xojordoxi talanь—viirabotkiin noormnuudiiji zybөөr togtoolgodonь kolxoozuudta tuhalxa xeregtei. Byri 1933 ondo Narkomzeemaar gargagdahan noormnuud bolbol ton jixeer xuuşaraa, ene yje soo kolxoozuudta nelieed xubilaltanuud bolhon baina gexetei xamta, kolxoozuudta noormnuudiiji olon janzaar xedegledeg baina, Kolxoozuudai tyryy oopedoor şalgagdahan, zyb noormnuudiiji todorxoilon zoxiooxo jabadalda tuhalxa xeregtei baina.

Kolxoozuudta azalai tylөө tyleberide, gansaxanşji olohon azalta ydernyyd xaraada abtaxa bişe, myn baha brigaadanuud, ba zvenoonuud tusagaar kolxoozniguudaar urgasiin rezylьtaadta tabigdahan azalai şanarşji xaraanda abtalsaxa baina. Malai xoinohoo xaruuhaldag kolxoozniguudta—maliiji jamaraar bailgahanainь ba terenei produktiivnostiiinь xemzeegeer tylexe. Tereen tuşaa, kolxoozuudta ba sovxoozuudta şagnaga bolbol yşөөl jixexen dutamagaar xereglegdene.

Gurbadaxi talanь. Kolxoozuudta azalai dscipliiniiji gurimşuulxa tuxai eriltenyyd xadaa olonxi hain sedьxelte ba zorimgoi kolxoozniguudai zyghөө byri şangaar tabigdadag boloo. Ene xereg xadaa kolxoozuudai urgaltatai, diilenxi olon kolxoozniguudai obşçeestvenne soznaaniiji bexizyylxe jabadatai, kolxoozuudai medeeze xubinь kolxoozoi çleengyydei nereer bejee daldalza, kolxoozdoxi obşçeestvenne azaliiji xaixardaggyi, malai ba ysaadьbadaxi gazarai talaar өөriingөө liiçne azaxiiji jixedxexe nyxe hybiiji ba zaarabotkiiji biderdeg baihan uşartai ujasaldaxa baina. Kolxoozuud xadaa kolxoozdo baixadanь kolxoozniguudhaa azalai xemzeete miinimymiiji erixe johotoi baihanь ton medeeze baina. Xydөө azaxiin arteeliiin çleenei nere ba erxenь myn baha medeeze ujalganuudiijiş daalgana. Kolxooziiji xaixardaggyi aad le, miin joho tedii 30-40 azalta ydernyydiiji xedeg aad le, kolxooznigob geze beje nerelxede bolxogyi. Kolxoozuud xadaa iime kolxoozniguudiiji morioor obsluuzivalagdaxa jabadaliinь xizaarlaxa ba tede kolxoozniguudta ytehen naloguud ba gyrenei naturaalьn ujalganuudai talaaar eldeb xyngeleltenyydiiji xahaxiinь zasagai oorganuudhaa erixe erxetei baina.

Ede byxii uşarnuudta olonxi ynen sexeer xydemerilegşe ba hain sedьxelte kolxoozniguudiiji demzexe johotoi bainabdi. Bidener xadaa ene elyyr hain eriltenyydiiji haişaan ugtaxa ba tyryy kolxoozuud ba kolxoozniguudai ooped ba eriltenyydtei zoxilduulan, kolxoozdo azaliiji organizovaalxiin tylөө serьjoozno orolsoxo ujalgatai bainabdi. Zil byride millioon xaxad zaluu kolxoozniguudiiji promiişlennostьda ygexe tuxai, nyxer Staalinai eriltiiji kolxoozuud bolbol xyndelxe johotoi ba argatai bainad. Ene talaar, nyxer Staalinai uriaaliiji manai kolxoozuud ba kolxoozniguud bolbol xaluunaar ugtaxa baihandanь hezeglexe xereggyi geze bi hainanab. **(Aplodismeentnyyd).**

Kolxoozno ustaaviiji xazagairuuldag jabadal tuxai xedexen ygenyyd. Manai kolxoozuud bolbol hulaşag baihan ba kolxoozniguudai xeregseliiji obşçeestvenne azaxiin sçood deere xysed xangaza şadaxagyi yje baihan baigaa. Tiixede, malai, ysaadьba şadarai gazarai talaar kolxooznigoi liiçne azaxiiji baiguulxa talaar asuudal zybөөr tabigdahan baina. Mynөө xadaa ene zoriigiin gyisedxegdөөd baixada, byxii kolxoozniguud xadaa ynieedtei b ysaadьbanuudtai bolood baixa danь, kolxoozuud bolbol bex zeze yrdiөөd baixadanь, ob şçeestvenne kolxoozno azaxii bexizyylgede ba yrgedxelgede kolxoozniguudai eriltenyydii ba doxooduudiiji xangaxa ja balda, terenei rooliiji deeşelyy lelgede gol xysete anxaral ga gaxa xeregtei. Kolxoozuud liiçne intereesyydiiji obşçees venne intereesnyydtei zybөө zoxilduulan jabuulalga bolbo kolxoozno stroin yndehe huu rinь bolzo ylene, gebeş, ko xoozno dvoornuudai liiçne az xii bolbol yyzke-podsoob xaraaktertai, niite kolxooz azaxii xadaa—gol xaraakter baixa johotoi.

Kolxoozniguudai tus dvoornuudai liiçne malnuudi ba ysaadьba şadarai gazari xemzeegyigөөr yrgedxelge b şe, xarin kolxoozoi obşçee venne azaxiiji jixedxelge bo bol byxii kolxoozniguudai m teriaalьna xemzeeji ba zazilt nostiiiji ulam saaşanь dee lyylxe jabadaliiji xangaza şa xa baina. Manai partiiina ba s veed organizaacanuudai, za niutagai xytelberilegşedei bur xandalga ba praaktikanь, k xoozno ustaaviiji serьjoozno ebdexe jabadalda, kolxoo dvooroi liiçne azaxiinь en tende kolxoozoi obşçee venne azaxiihaa deeşe ga za, xarin gol azaxii bo x kolxoozoi azaxii xadaa podsoo no bolxo jabadalda asarba baina. Zarim kolxoozuudta z xarilsalga bolbol ebdegded baigaa. Ogorood, saad, h miaxa gexe metehee abtaha liiçne azaxiin doxooduud b bol azalta ydernyydte xyrte doxooduudhaa ylyylze gard bolhon baigaa.

Kolxoozuudta baigaa e normaalьna bişe jabadalnu xadaa byxii kolxoozuudai b olonxi kolxoozniguudai nege hanalta demzelgeer gol tyl zahagdahan bolboş, xysed g xeer bişe.

Ede bygedehөө bideneite j mar yrooguud garnab? Miin azaglagşad bişe, xarin k zuudai bodoto xytelberile ba tuhalagşad baixa şuxal Tuilagdahan poziiconuud de togtoxo xereggyi, xarin le k xoozuudiiji bexizyylxe tal xydelmeriiji uragşanь jabuul şuxala. Kolxoozuudiiji obşçee tvenne azaxiin byri ynder da tab xa şuxala.

Azalta ydernyydei talaar o şçeestvenne doxooduudai nuud ba obşçeestvenne aza şçoodoor kolxoozniguudai regseliiji xuşalga xadaa urga xarin liiçne doxooduudai x bolbol tereende zoxilduul baga bolxo johotoi baina. Olo tooto kolxoozuud bolbol e zamaaar amzaltataigaar alxa jabana. Kolxoozuudai orga zacioonno asudalnuud iime b na.

Xydөө azaxiiji ba kolxoozuudii xytelberilge tuxai

Nyxedyyd, minii xelehen, ede byxiihөө viivod xadaa iimenyyd baiza bolxo geze bi hananam: dereevniiiji kollektiivizaacalgiin talaar jabuulagdahan, tuilai jixenyyd xydelmerinyydei itoogto, bidener bolbol bolьşeviigyydei paarti xadaa xydөө azaxiin bytөөsede mynөө boltor yzegdөөgyi xubilaltiiji xexiin tula, şuxala byxii jyymiiji xee, beledxee geze xysed erxeteigeer ba xeterxei jixeer hairxangyigөөr medyylze şadaxabdi. Tomo obşçeestvenne azaxii baiguulagdaa. Kolxoozuud bolbol esestee xyrter byxezehen ba dereevnide gansaxan le ezeniinь bolhon baina. Kulaaguudai angi likvidiirevelegdee. Ymsiin azaltan bolbol bejee daanxai azaxiin jamarşji udxaşanariiji geehen ba kolxoozuud ba faabriguudai xoorondoxi xaana-negen, busaidangi zam deere baina. Texniiçeske rekonstryykce, xydөө azaxiiji şine maşinanuudaar zebsegzyylge jyrenxii deeree dyyrgegdee. Ynder urgasiiji, malazalai ynder produktiivnostiiiji xaişan geze tuilaxiin ba kolxoozuudta azaliiji tyryy johoor organizaacalgiin ton olon janziin ba bajan ooped sugl lagdaba. Esestee, bidener b bol kolxoozuudta gaixams elyyr nastrojeenitei ba ty xynyyd-staxaanovcuudai haixan xydeleөtei bainab Manai xydөө azaxiin bytөө de gaixamşag xubilaltiiji xiin tula ede byxii xadaa, xedyyd, xyrexөөr bişe b aal? Gebeş, ene xubilalti yiledexiin tula, tereniiji orga zovaalxa xeregtei. Ene xad өөrөө yiledegdexegyi, eneenei tula gol ysloovi şu la gebel: manai partiiina ba veed, respyblikaanska, obl noi ba raioonno organiza nuud bolbol xydөө azaxiiji telberilelgede serьjoozno xu lalta gargaxa johotoi.

Zarim nyxenyyd xadaa xii jyymen xegjee, өөrөө başaxa boloo geze bodono menyyd organizaacanuud xytelberilegşed bolbol jixe dee deeree ortoşodog ba ziş xede, 1938 onoi namar b urgasiiji xuriaalgiin yjede liaabinska, Novosibiirske Oomsko organizaacanuu adali, tiime ajagyi baidalda şodog baina.

Gaixamşag maşiinanuud

(*Nyxer Andreejrvei ygiin yrgelzelel dyrbedexi niuurt*

Byxesojuuzna Kommuniis (воlьşeviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

SJEEZDIIN DNEVNIIG

Maartiin 18-ai ygleenei zasedaani

...ei zasedaaniiiji nyxer
...neebe. Sjeezd bolbol
...zyilnyydeigee gurba-
...nktiin xelselgede oro-

...d xexiinь tula nyxer
...daanovta yge ygtebe.
...n deere nyxer Ždaa-
...garxadanь, sjeezdiin
...uud bolbol yni udaan
... „uraa“ xaşxaraldaa-
...ana. Delegaaduud xa-
...nei doklaadiiji ton jixe
...lgaar şagnaba. Sjeezd
...yxer Ždaanovai dok-
...nerjeme aplodismeent-
...xeden daxin tahalduul-

...iin urda tee tunxaglag-
...oklaadai teezisyyd bol-
...iiina organizaacanuud-
...bielde zybşen xelsel-
... şuxala predmeedenь
...Sjeezdiin urda teexi
... xadaa bolьşeviig zer-
... xysed jedinstvoogoi
... zagsalai orşom bai-
...ommuniistnuudai imag-
...olitiiçeske aktiivnostiiin
...idalda yngeree. Nyxer
...i doklaad soogoo zaa-
...loor, partiiina suglaa-
...K (b) P-iin xojor mil-
... ylyy çleengyyd ba
...duud xabaadalsahan
...de uglaanuud deere
...şaxuu kommuniistnuud
...ee. Nyxer Ždaanovai
...xadaa paartiin ugaa
...oopeduudiiji xamtad-

...Ždaanov bolbol BK(b)
...avta xubilaltanuudiiji
... şuxala baihiiji sjeez-
...dehelen xeleze ygene.
...daa orşom baidalnuu-
...altanuudtai taaralduu-
...ngee ustaaviiji negen-
...ubilgahan baina. Tvoor-
...rksiizmiin yndehe huu-
... baigaa bolьşeviigyyd-
...nizacioonno normo,
...erilte xadaa doogmo
...ee byxende ygtehen,
...şagyi foormo bişe bai-

... orondo eksploataa-
...ginuud likvidiireveleg-
...eed oobşçestvo bol-
...adhaa byridehen bai-
...merl,ed, tariaaşad ba
...nciin xoorondo bai-
...eldeenyyd ygei boloo.
...xoorondoxi ilgaa ygei
...o baina.
...e, paartida abalgiin
...ategoorinuudai xere-
...i boloo,—geze nyxer
...medyylne. Ede kate-
... xadaa urdanь şuxa-
...teed ede bolbol eehe-
...polozitelьne rooliiiji
... baina. Ede xadaa
...politiiçeske aktiivnos-
...tiiji barina, paartiiin
...paartida oroxoor dos-
...yydiiji barina. Dok-
...olbol todo honor zi-
...i xaruulba. Manai
...loto xyn—staxaano-
...anin xadaa xydelme-
...aa. Xydelmerişen bol-
...anь, negedexi kate-
...paartida abxa johotoi
...taaniniiji ceexiin na-
... orologşo bolgohon
...Tere xadaa paartiiin

kandidaadta oroxo tuxai medyylge ygee. Tiixedenь, tereniiji xojordoxi kategoorioor abaa belei. Smetaanin bolbol xydelmeri deeree urgaa, faabrigai direektor boloo, hyyleerenь xyngen promiişlennostiiin narkoomoi orologşo bolbo. Kandidaadhaa çleende oroxodoo tere xadaa dyrbedexi kategoorioor abtahan baina. Xydelmerişen xadaa urgaza, debzyylegdeze, xytelberilegşe bolood, tere bolbol eeriingee proletaarska şanariiji geehen bolno gy?

Saaşanь, nyxer Ždaanov bolbol paartiiin çleengyydei erxe tuxai xeden polozeeninyydiiji ustaavta nemelte oruulalgiin şuxala baihiiji yndehelne. Ede polozeeninyyd xadaa paartiiin çleengyydei aktiivnostiiin urgaltada xariuusaxa ba biyrokratiizm gargalgahaa paartiiin çleengyydiiji xoloduulxiin tula tusagaar jixe udxaşanartai baina.

Kommuniist tuşaa staalinska anxaral bolbol nyxer Ždaanovai doklaad soo ton eli todoor xelegdene.

Paartiiin çleengyydei erxenyyd tuxai polozeeniiin, ustaavta baixiin şuxala baihiiji yndehelze, nyxer Ždaanov bolbol xynyydte xandalgadaxi biyrokratiizm, standaart ba trafareediiji xorotoigoor ba mergeneer kritikovaalba.

Nyxer Ždaanov bolbol saaşanь, paartiiin organizacioonno zorilgo—kaadrnuudtai xydelmei tuşaa xelene. Mynee bol tor, kaadrnuudiiji şilelge ba xubaarilan tabilga xadaa CK-nyydei, xizkoomuudai ba obkoomuudai tahaguudaar butargagdanxai baigaa. Kaadrnuudai talaar, jidiine xysetei apparaadiiji baiguulga bolbol xeregiiji zuramşuulxa, şine ba şine şine talaantata xynyydiiji eliryylgedenь, tedeniiji sag soonь xytelberilxii xydelmerinyydte debzyylxedenь paartida tuhalxa baina.

Sjeezdiin urda teexi diskyyssinyydei itooguudiiji gargan, nyxer Ždaanov bolbol partiiina suglaanuud deere ba xebielde debzyylegdehen duradxalnuud tuşaa todorxoigoor xelebe.

Nyxer Ždaanovai doklaad xadaa ton intereesne iil ystraacanuudaar, faaktnuudaar, ziçeenyydeer ton elbeg baigaa.

Sjeezdiin delegaaduud xadaa nyxer Ždaanovai doklaadai tygesxelei gaixamşag ba bajartai ygenyydiiji ugaa jixe anxaraltaigaar sonosobo.

Nyxer Ždaanovai doklaadaa dyyrgemseerenь, byxii zaal bodno. Bolьşeviig paartiiin xyndelelde, aguu jixe Staalinai ba terenei soraatnig nyxer Ždaanovai xyndelelde nerjeme aplodismeentnyyd orjolno.

...Nyxer Ždaanovai doklaad tuşaa preeninyyd exilbe. Tyryylegşe nyxer Xryşçoov bolbol tyryyşiin ygiiji nyxer Çeplakoovto (Azerbaidzaanska SSR) ygebe.

Nyxer Çeplakoovoi vestypaalhanai hyyleer, sjeezdiin ygleenei zasedaani dyyrebe.

Maartiin 18-ai ydeşiin zasedaani

...Ždaanovai doklaad soo
...n, paartiiin jixenyyd
...uud tuşaa ton xaluun
...d bolbo. Vestypaal-
...aaduud xadaa BK(b)
...avta xubilaltanuudiiji
...olbol bolьşeviig paar-
...nizacioonno xyse şada-
... ulam byxezyylxe, te-
...genyydiiji mynee ta-
..., aguu jixenyyd zoril-
...i dyyrgelgede byri
...ai bolgoxo baina ge-
... hanalaar temdeglene.
...ovsko partiiina organi-
...ibol paartida abalgiiji
...e xoişo gexe gy, ali
...oi nojaabrьhaa 1939
...artiin 1 xyrter 37100
...i paartiiin kandidaadta
... xynyydiiji paartiiin
...bhan baina. 10 miangan
...vcuud, intelligeenciin
...ed paartida orobo.
...Mişakoova (VLKSM ei
...ol gyrenei ba oronoi
...zabaidalda komsomoo-
...iiji şangadxaxa tuşaa
...Ždaanovai doklaad soo
...n asuudalnuud deere
... xelebe. Komsomool xa-
...e tere xelene,—kom-
...o gyrenei deejatelь-
... tyrgeer beledxexeer

bodomzolzo, xymyyzyylgiin xydelmeriiiji emxidxexe johotoi. Gebeş, komsomooloi zarim xytelberilegşed bolbol komsomoolьsko maassiin kommuniis xymyyzyylgiin zorilgiiji komsomoolьsko organizaacanuudai xydelmeriiin dotoodiin asuudal bolgozo tereniiji oilgoogyi baina.

Komsomooloi xytelberide şurgan orohon, aradai dalsad xadaa,—geze tere yrgelzelyylne,—komsomooliiji socialiis baiguulaltada aktiivna xabaadalsalgahaa xoloduulxiiji, orondoo şine kaadrnuudiiji beledxelge ba fromiirovaniiin proceessiiji aaliduulxiiji alibolxoor hededeg baigaa.

Tiigeed, komsomoolьcuudai xymyyzyylgiin zorilgiiji zybeer şiidxexiin tula partiiina organizaacanuudai zyghee ton jixe tuhalamza xeregtei.

Maartiin 18-ai ydeşiin zasedaani deere tereşelen nyxed Boicov (Orloovsko ooblastь), Podyşkoo (Dnepropetroovsko), Matveejev (Beloryysske SSR), Ştiikov (Leeningraadska ooblastь), Dzaşii (Gryziinske SSR), Radioonov (Goorьkovsko ooblastь), Patoliiçev (Jarosloovska ooblastь) gegşed vestypaalba.

Ydeşiin zasedaaniiin eseste, sjeezdiiji Kyzneecke basseiniin şaxtioornuud ba metallyyrgnyyd, Myyrmanei zagahabarigşad amarşalba. Ene uulzalga xadaa azalşadtai kommuniis paartiiin ebderşegyi barisaanai gaixamşag demonstraaca boloo. Delegaaca xadaa zaal soo oroxodonь, sjeezd bolbol aplodismeentnyydeer, „uraa“ xaşxaralgaar ugtaba.

Kyzbaassai azalşadai zyghee nyxer Kyzьmiin ba Myyrmanei zagahabarigşadai nerehee „Kiirov“ traaylerei kapitaan nyxer Strelьbiicki gegşed sjeezdiiji ba nyxer Staaliniiji amarşalbad.

Eneenei hyyleer gaixamşag uulzalga boloo. Kremleevske dvoreeciin jixe zaal soo Moskoovsko pioneernyyd ba hurguuliiinxid zireger stroigoor orozo jirebe. Yxibyyd xadaa jixenyyd bagsa şine sesegyydtei, zarim pioneernyydenь ulaanarmeiciin foormoor, zarimaniinь—ulaanfloodcuudai foormoor xubsalanxai. Oktiabriaatanuud bolbol gartaa naadanxainuudtaigaar amarşalna. Sjeezdiin delegaaduud bolbol huurihaa bodzo, soveed bagaşuudiiji, halbaraza baigaa, bolьşeviig zaluu nahataniiji nerjeme şangaar amarşalna.

Žargaltai zurgaan yxibyyd—Liyyse Ioonova, Niina Mooleva, Sveetik Şveiman, Miişa Tyryyjev, Soonia Sipkoova, Şyyre Şpitaalьnig gegşed tribyyn deere garza, sjeezdede kollektiivne amarşalga xene. Edener bajartai, zargaltai baidalaigaa tylee paartida, nyxer Staalinda pioneerske bajariiji xyrgebe.

Hyyleerenь, bişiixan basagan—oktiabrioonka xadaa Preziidiymde oşozo, nyxer Staalinda bagsa seseg bariuulba. Nyxer Staalin bolbol tereniiji urinaar tebereze, Preziidiymei stool deere bailgaad, tereende aplodiirovalna. Tereentei xamta byxii zaal xadaa yxibyydte nerjese aplodiirovalba.

(TASS).

Maartiin 19-ei ygleenei zasedaani

Sjeezd bolbol 2 ydeei torşo soo. BK(b)P-iin ustaavta xubilaltanuudiiji oruulxa tuxai nyxer Ždaanovai doklaadiiji xelsebe. Preenide xamtadaa 21 xyn yge xelebed.

Delegaaduud xadaa doklaadai teezisyydiiji haişaaxatajaa xamta, BK(b)P-iin ustaavta oruulagdaza baigaa xubilaltanuudai tuxai todorxoigoor togton xeleze, bolьşeviig paartiiin organizacioonno xyse şadaliiji bexidxexe xeregte tereenei ugaa jixe udxa şanartai baihiinь temdeglebed.

Maartiin 19-nei ygleenei zasedaani deere tyryylegşe nyxer Şçerbakoov bolbol tyryyşiin ygiiji Ukraiiniin kommuniis (bolьşeviigyydei) paartiiin Kiijevske obkoomoi sekretaarь nyx. Serdiyyk gegşede ygebe.

—Gurbadaxi tabanzilei tuilai jixenyyd zorilgonuud xadaa,—nyx. Serdiyyk xelene,—xydelmeriiin organizacioonno foormonuudta xubilalta xexiiji erine, manai paartiiin ustaavta zoxistoi xubilaltanuudiiji oruulxiiji erine.

Nyx. Serdiyyk xadaa doklaadai polozeeninyydiiji illiustriirovalhan xeden faaktnuudiiji xaruulba. Tere bolbol ynen sexe kommuniistnuudiiji paartihaanь gargahan, ynen sexe xynyydte gyzerdelge medyylgenyydiiji ygehen, daisanuudai hedelgenyyd tuşaa xelebe.

Nyx. Orloov (Moskvaa) bolbol nyxed Moolotov ba Ždaanovai doklaaduudai teezisyydiiji kommuniistnuudai ugaa jixe politiiçeske aktiivnaar ba bolьşeviig oroldolgotoigoor zybşen xelseheneinь tuxai sjeezdede xeleze ygebe. Partiiina suglaanuud bolbol paartiiin Centraalьna Komiteed ba nyxer Staaliniiji toiron partiiina maassanuudai ebderşegyigeer zagsahan ba jedenstvootoi baihiinь demonstraacalan xaruulba.

Nyx. Orloov bobol partiiina xydelmeriiiji azaxiin xydelmeritei gaixamşagaar zoxiilduulan tabihan, podjoomno soryzeeniiin zavoodoi instrymentaalьna ceexiin partiiina organizaaciin ooped tuşaa sjeezdede medeesebe.

Sjeezd xadaa nyx. Miitinei (Maarks — Eengelьs — Leeninei instityyt) ygiiji jixe anxaraltaigaar sonosoo. Nyx. Miitin bolbol nyxer Staalinai doklaadai tusagaar udxaşanartai baihiinь temdeglee, tere xadaa tvoorçesko marksiizmiin bolzoto tyeelegşe baihan tulahaa, soveed gyrenei urgaltiin yngerhen etaapda dyyren anaaliziiji ygee, eeriingee geniaalьna bodoloi prozeektoroor socialiizmhaa kommuniizmda orolgiin zamiiji gereltyylbe. Nyxer Staalin xadaa gyren tuşaa marksiizm-leniniizmei hurgaaliiji saaşanь delgeryylee, socialiis gyrenei teooriiiji baiguulna.

Nyxed Staalin, Moolotov ba Ždaanovai doklaaduud bolbol socialiizmhaa kommuniizda oroxo manai xygzeltiin perspektiivyydiiji zaadag manai paartiiin Centraalьna Komiteedei xytelberiiin xyse şadaliiji byxii delxein urda yşee, yşee daxin demonstraacalan xaruulaa, marksiizm leniniizmiin teooriiin gyn gynzegii asuudalnuudiiji ba byxii şuxala organizacioonno ba praktiiçeska asuudalnuudiiji byx i talahaanь xaraalan zoxioogoo.

—Tede doklaaduud xadaa,—nyx. Miitin xelene,—Leenin—Staalinai paartiiin zailaşagyi şanariinь bolxo, teoori ba praaktikiin, ygenyyd ba xeregyydei, dura zoriguud ba jabuulganuudai tede jedinstvoojl yşee, yşee daxin xaruulna.

Udaanь, paartiiin Taşkeentske obkoomoi sekretaarь nyx. Juldaaşev vestypaalba. Juldaaşev bolbol bolьşeviizmiin ebderşegyi organizacioonno priincipenyyd tuxai, xubilaad baihan orşombaidalda organizacioonno foormonuudai xubilaltanuudai şuxala baidanai tuxai xelebe. Nyxer Juldaaşev bolbol paartida abalgiin kategooriiiji helgexe tuxai nyxer Ždaanovai duradxaliiji zyb geze toolono.

Komaandna ba ulaan armeiska sostaavliji kommuniis johoor xymyyzyylxe tuxai nyx. Biriykoov (ulaan tugta xojordugaar aarmiiin vojeenne soveedei çleen) xelene. Bojeecyyd, komandiirnuud ba politxydelmerilegşediiji kommuniis johoor xymyyzyylxe xeregte jixenyyd amzaltanuudai tuilagdahiinь temdeglexe zuuraa, nyx. Biriykoov bolbol tere xydelmeridexi dutuunuud tuxai togton xelebe.

Nyx. Myryygov (Çitiinske obkoomoi sekretaarь) eeriingee ygiiji kaadrnuudai tuxai zoriuulba. Myryygov xelene:

Bide xadaa xeden predprijaatinuudtai baigaabdi, tedenernei xodol hyylde şiregyyldeze jabadag baigaa. Tiixede, azaxiiji bolьşeviigşelen xytelberileze şadaxaar xynyydiiji şilen olozo tabixadamnai xeregnei tyrgeer zaharşoo hen.

Sjeezd xadaa xuuşanai bolьşeviiçka nyx. Zemliaaçkiiji aplodismeentnyydeer ugtaba. Zemliaaçka bolbol Leeninei xeregiiji geniaalьnaar yrgelzelegşe—nyxer Staalin tuxai xelebe. Nyxer Staalin bolbol organizacioonno xydelmeriiin leeninske priincipenyydiiji, tusagaarlan xelebel, kaadrnuudiiji debzyylgiin ba urguulgiin leeninske priincepiiji delgeryylhen ba yrgelzelhen baina.

Nyx. Zemliaaçka bolbol tymer zamai traansport deere jirehen, şine xytelberilegşedei tuxai xelebe. Nyx. Zemliaaçka eehediingee xytelberileze baigaa uçaastog deere bogonixon sag soo xydelmeridee erid haizaraltiiji tuilaza şadahan, tymer zamuudai naçaalьnigyyd—Krivonoos, Ognioov, Zinaida Troiiskaja gegşediiji nerelbe.

Nyx. Nadeezin (Uhan-Seregei floodoi politypravleeni) xadaa Uhan-Seregei Floodoi sostaaviiji bolьşevizaacalxa talaar partiiina organizaacanuudai, komissaarnuudai ba politoorganuudai, xydelmeriiiji todorxoilon xaruulba. Ene xydelmeriiin rezylьtaad xadaa Floodoi tyryy xynyydei paartida orohondonь baina.

Nyx. Nadeezin bolbol ustaavta xubilalta oruulxa tuxai doklaad tuşaa praktiiçeska duradxalnuudiiji oruulba. Nadeezin bolbol paartiiin obkoomuud, gorkoomuud raikoomuudai dergede vojeenne tahaguudiiji baiguulxiiji duradxana. Soçyyvstvyjyyşçiin gryyppiiji likvidiirovalgiiji şuxala deere tere toolono. Ene gryyppenyyd xeregtei bişe, tusagaarlan xelebel, tedener Floodoi dunda ziiznenne bişe baigaa. Paartiiin kandidaadta abtahan nyxedei miil 2 proceentenь soçyyvstvyjyyşçiin gryyppeer damzaza oroo, tiixedenь, 98 proceentenь komsomoolьcuudhaa abtahan baixa jym.

Nyx. Vişniçeenko (Ukraiina) xadaa paartiiin zergede xynyydei oroxodo paartiiin prograammiiji oilgohon baixa gehen eriltiiji xubilgaxa tuxai nyxer Ždaanovai duradxaliiji zybtei deere toolono. Tere erilte bolbol paartida or xiiji xysehen ynetei xynyydei zamiiji xaadag baina. Nege zarim gazarta paartida abxadaa, xereggyi, ylyyte polit-ekzaamenuudiiji togtoodog baigaa. Paartida oroxiiji xysehen, tereende preedanne xynyydei abalgiiji xynde xyşer bolgolgo xadaa daisadai xydelmeriiin prijoom baigaa geze,—niutagai praaktika deere togtozo nyx. Vişniçeenko xelebe.

Komsomooloi xydelmeriiin asuudalnuudta zoriuulagdahan, nyx. Xomeenkiin (Ukraiina) jixeşeg vestypleeni boloo. Nyx. Xomeenko bolbol 18 nahanhaa exilze, paartida abdag bolxo tuxai nyxer Ždaanovai duradxal xadaa egeel sag soogoo geze toolono. Ene duradxaliiji bodoto xereg deerenь jabuulga bolbol komsomooldo ugaa jixe udxaşanartai baina.

Nyx. Xomeenkiin vestypleeniiin hyyleer preenide yge xelelge xaagdaba. Tyryylegşe nyx. Şçerbakoov bolbol nyx. Ždaanovai doklaad ba teezisyyd soonь zaagdahan viivod ba polozeeninyydiiji buruuşaalgiin ygei baihan tula, doklaadçig xadaa tygesxelei yge xelelgehee arsaba geze medeesebe.

BK(b)P-iin ustaavta xubilalta oruulxa tuxai doklaad tuşaa nyx. Ždaanovai yndehe bolgon abxa,—geze sjeezd bolbol negen duugaar togtoobo. Teezisyydte oruulagdahan zahabari ba nemeltenyydiiji xaraza yzexiin tulada ba BK(b)P-iin ustaavai teekstde xubilalta oruulxiin tula, nyx. Ždaanov tyryylegşetei 57 xyneer komissa hungagdaba.

Sjeezdiin maartiin 19-ei ygleenei zasedaani eneegeer dyyrebe. Udaadaxi zasedaani — maartiin 20-do ydeşiin 6 çaasta bolxo.

(TASS).

ZURAG DEERE: Ulaan-Yde staanciin vagoonno-remoontno ceexiin naçaalьnig nyxer Nauumov bolbol BK(b) P-iin XVIII sjeezdiin materiaaliiji xydelmerişedte unşaza ygeze baina.

Mixailovoi foto.

BK (в) P-iin ustaavta xubilaltanuudiiji oruulxa tuxai nyxer Ždaanovai doklaad tuşaa BK (в) P-iin XVIII sjeezdiin togtoomzo

1. BK (b) P-iin ustaavta xubilaltanuudiiji oruulxa tuxai doklaad tuşaa nyxer Ždaanovai teezisyydiiji yndehe bolgon abxa.

2. Teeziste nemeltenyyd ba zahabarinuudiiji xaraza yzexiin tulada ba BK(b)P-iin ustaavai teekstde xubilaltanuudiiji oruulxiin tulada, sjeezd bolbol dooro dursagdahan nyxedei sostaavtaigaar komissa hungaba.

Ždaanov A. A. (tyryylegşe).
Andreejev A. A.
Andriaanov V. M.
Bagiirov M. A.
Biriykoov N. A.
Boicoov V. A. (Orlool)
Boicoov I. P.
Bulaatov V. S. (Kriim)
Byrmisteenko M. A.
Vişniçeenko A. G.
Voroşiilov K. Je.
Dviinski B. A.
Dzaaşs M. I.
Doonskoi V. A.
Dybroovski A. A.
Zemliaaçki R. S.
Ignaatьjev S. D.
Kaganooviç L. M.
Kaliinin M. I.
Kyznecoov I. A.
Liybaavin P. M.
Malenkoov G. M.
Matveejev A. P. (Bel ryyssi)
Meexlis L. Z.
Mikojaan A. I.
Mixailov N. A.
Mişakoova O. P.
Moolotov V. M.
Myryygov I. V.
Nadeezin I. P.
Nikiitin V. D.
Orloov A. L.
Patoliiçev N. S.
Podyşkoo A. G.
Pospeelov P. N.
Radioonov M. I.
Seedin I. K.
Selezniоov P. I.
Serdiyyk Z. T.
Skvorcoov N. A.
Spivaak M. S.
Staalin I. V.
Xomeenko Ja. A.
Xryşçoov N. S.
Çeplakoov P. F.
Çernoyysov B. N.
Çyjaanov A. S.
Şaamberg M. A.
Şaxuurin A. I.
Şveernik N. M.
Şkiriaatov M. F.
Ştiikov T. F.
Şçerbakoov A. S.
Jylcaaşeg M.
Jaroslaavski Je. M.

Nyxer Andreejevei ygiin tygesxel

nyyd ba hain urgasaarşji elbeg baibaşji haa, pozoornoor unaşazaşji bolxo baina. Zarim obkoomuud, xizkoomuud, MTS-uud ba kolxoozuudai praaktikada tiimenyyd zişeenyyd ali olon baidag.

Eneen tuşaa 1933 ondo BK(b) P iin CK-ei Pleenym deere nyxer Staalin iigeze xelee hen:

„Bidener bolbol kolxoozno foormo xadaa gospoostvologşo foormo boloo geze bultadaa bajarlanabdi ...Gebeş, ene uşar baidal xadaa xydəə azaxiiji xygzəəlgiin xeregte manai zoriigonuudiiji ba manai xariuusalgiiji bagadxana bişe, xarin ulam jixedxene geze bultadaa oilgonogyi... Azaxiin ylemze hain foormo bolxo, kollektiivne azaxiida şilzen orolgo bolbol xydəə azaxii tuşaa manai anxaraliiji bagadxana bişe, xarin jixedxene, xydəə azaxiin deeşelelei xeregte kommuniistnuudai xytelberilxii rooliiiji baga bolgono bişe, xarin jixe bolgono. Samotioog xadaa mynəə xydəə azaxiin xygzeltiin xeregte xezee byxeneixihəə ylyy ajuultai baina. Samotioog bolbol mynəə byxii xeregiiji yxyylze bolxo".

Xydəə azaxiiji manai zarim organizaacanuudai mynəə yjiin xytelberiiin gol dutuu zyilenь jyyndeb? Olon obkoomuud ba xizkoomuud bolbol xydəə azaxiiji bodotoor bişe, xarin ende tendehee, kampaaninuudaar xytelberilhende baina. Manai zarim partiiina, soveed xytelberilegşedei alduunuud xadaa tedener bolbol xydəə azaxiiji əəhedəə şinzeze yzengyigəər, mynəə byxii xereg xadaa əərəə jabaşaxa boloo geze hanaad, kolxoozno ba sovxoozno azaxiinuudai organizaacalgada ba teexnikiin bodoto baidal tuşaa hainaar bodozo yzedeggyi, xydəə axaxiin tyryy xynyydei bajan oopediiji damzuuldaggyi, xeregledeggyi ba konkreetne, sag yrgelziin, operatiivna xytelberiiin orondo, jyrenxiidenь xytelberildeg, kolxoozuudta, MTS-uudta ba sovxoozuudta kaadrnuudiiji şilelge deere serьjooznoor xydelmerildeggyi baina.

Iime janziin xytelberiiiji eseslexe, kolxoozuudai ba sovxoozuudai bodoto xytelberilegşener bolxoor ba tahaldaltai temeseher şingieer bişe, xarin ezen johoor xeregee jabuulxaar sag jiree bişe gy, nyxedyyd?

Eneenei tula kolxoozuudai dotoodiin azabaidalda xendeşji xereggyigəər xabaadalsaxiin praaktikiiji likvidiirevelexe ba kolxoozniguudta sag yrgelziin anxaral ba tuhalalsalgiin praaktikaar tereniiji helgexe xeregtei. Kolxoozuud bolbol serьjoozno xytelberiiiji xereglene, ene xytelberiiiji bidenhee xylieene geze oilgoxo xeregtei.

Kolxoozno azaxiiji, yçoodiiji, sçetovoodstviiji ba busadiiji organizaacalgiin asuudalda, zarim nege tee baihan, xeregseexegyi jabadaliiji likvidiirevelexe xeregtei.

MTS-uud, kolxoozuud ba sovxoozuudai xytelberilxii kaadrnuudta xaişa xeregeer xandaxa jabadaliiji ba sovxoozuudai, MTS-uudai direektornyydiiji, kolxoozuudai tyryylegşeneriiji ba brigadiirnuudiiji tyrge-tyrgəər helgelgiin praaktikiiji eseslexe ba xytelberilxii kaadrnuudiiji şilelgedenь, tedenei politiiçeske xymyyzyylelgedenь kolxoozuudta serьjooznoor tuhalxa xeregtei.

Organizacioonno xydelmerinyydiiji kolxoozuudta administriirovalgaar helgexe gehen, zarim partiiina ba soveed oorganuudai praaktikiiji ba kolxoozno demokratiida—kolxoozuudai urda otçoodnostido ba hungalgada xaixaramzagyigəər xandalgiiji eseslexe xeregtei.

Narkomzeemei ba terenei niutagai oorganuudai xydelmeriiiji serьjooznoor byxezyylxe ba xubilgan tabixa xeregtei. Mynəə baıhaaraa xadaa ede bolbol jixenxidee, ypravliaajyşçe bişe, xarin plaanova oorganuud bolşohon baina. Tende biyrokratiiçnostido ba xuuşanai tradiicanuudta eses tabixa ba xydəə azaxiin tyryy xynyydhee, dorohoo, kolxoozuudhaa, MTS-uudhaa, vyyzenyydhee xynyydiiji oloor debzyylxe xeregtei.

Sovxoozuudiiji xyteiberilgede serьjoozno anxaralaa tabixa xeregtei. Xereg xadaa olon Obkoomuud bolbol sovxoozuudiiji xytelberilgehəə bejee faktiiçeske zailuulzarxihan baina. Obkoomuudiiji sovxoozuudai xytelberilgehəə ba kontroolь tabilgahaa xoloduulxiin tula, Narkomsovxoozuudta urdanь huuhan vrediitelьnyydeer jabuulagdahan, sovxoozuudiiji ypravliaalgiin buruu sisteeme xadaa eneende bagaxan bişe tuhalhan baina. Sovxoozuud xadaa serьjoozno xereg myn. Ede xadaa manaida 4 mianga şaxuu baina. Malazalda, tariaanai xuriaalgada tedenei xubinь nelieedgyi jixe, tiin glaavnanь gexede, zişeete hain xydəə azaxii baixa johotoi, tedenei roolь şuxala bolno.

Modo, tymer, xadaahan, skobiaana tovaarnuud, kroovlia, meebelь gexe metiin, kolxoozniguudai ba kolxoozuudai yrgen xereglelgiin zyilnyydiiji bytəən gargaxa ba raioonuudta xudaldaxiin asuudalda koperaaciin niutagai promiişlennosstiin anxaralgyi baixa jabadaliiji eseslexe xeregtei. Kolxoozno dereevniiin urgahan xereglelnyydiiji xaraadaa abalsaxa xeregtei. Kolxoozniguud bolbol ylemze hainaar azahuuxiiji xysene ba azahuuza şadaxa baina. Ulam byri urgaza baigaa kolxoozno doxoodnostiiiji xaraadaa abxa xeregtei, ene xadaa ulam byri urgaxa baina. Xerbee kolxoozuud ba kolxoozniguud bolbol əəhediingəə doxoodiiji realizovaalza şadaxagyi baigaa haa, bytəəsetei azalda intereesenь baga bolxo baina geze elite geeşe. Xereg xadaa gansai modo ba metaallai dutuu baihandaşji bişe, myn anxaralaişji dutuu baihanda baina.

Esestee, tyryy xynyydei xydeləəji ulam byri yrgenəər delgeryylxe jabadaldanь kolxoozuudta, sovxoozuudta ba MTS-uudta tuhalxa ba tedenei ooped, amzaltanuudiiji damzuulan taraaxa xeregtei.

Nyxedyyd, sevooboroodıudai, erxim agroteexnikiin—sag soonь tarixiin, sag soonь xuriaaxiin asuudalnuud, malazalai deeşelelei, kolxoozuudta azaliiji organizaacalgiin ba busad olon asuudalnuud xadaa xerbee raioonuudai, ooblastьnuudai ba respyyblikenyydei partiiina ba soveed xytelberilegşed bolbol xydəə azaxiin xytelberide serьjooznoor, bodotoor anxaralaa tabiaahaanь, kolxoozuudai ba sovxoozuudai tyryy xynyydei xydeləəji bodotoor tolgoiloohaanь, xilbaraar şiidxegdexe geze sexe xeleze şadaxabdi. Tiigee haa, manaida bidenei xysehen jyymen byxiidəə bii baixa.

Bolьşeviigyydei paarti bolbol xydəə azaxiidaxi ede jixenyyd zoriigonuudiiji xyndeteigəər gyisedxexe baihandanь hezeggyi baiza bolxo baina.

Nyxer Staalin bolbol əərlingəə gaixamşag doklaad soo, itooguudiiji bogonixonoor ba todoor gargahan ba paartiiin xydelmeriiiji uridşalan todorxoilzo ygehen baina. Byxii paarti ba byxii oron xadaa byxii asuudalnuudtaa todo honor xariuunuudiiji abaa.

Nyxedyyd, manai urda ton jixenyyd ba xariuusalgatai zoriigonuud—kommuniis oobşçestviin udaadaxi byri ynder şatada şineer ulam gaixamşagaar şilzen orolgiiji yngergexe zoriigo baina. Bidener bolbol dab deeree ene kommuniis oobşçestviiji, daisan kapitaliis xyrieelelgede baiza, baiguulxa bainabdi, ene xadaa ulasxoorondiin socialiis revoliyyciin ilaxada, busad oronuudai azalşadai ispetaalxagyi baihan tiime ylyy berxeşeeliiji bidende bii bolgono.

Gebeş, bidener bolbol şine, ariuun xysenyydeer manai jireedyiji omogoor xaraxa bainabdi, jyyb gexede, bidener xadaa orondoo manai olonacionaalьna araduudai xezee-xezeeneixihee ylyy niagta zagsaaltai ba moraalьna-politiiçeske jediinstvotoi bainabdi, uşaranь xadaa əəriingəə zam deere jamarşji xaaltiiji medexegyi ba əəriingəə xeregei zyb baihanda naidaltai, ilaltata bolьşeviigyydei paartitai bainabdi.

Bidener bolbol kommuniizmiin esesei ilalta teeşe zorimgoigoor ba omogoor alxalza şadaxabdi, uşaranь, bideniiji Leeninei xeregiiji aguu jixe yrgelzelyylegşe—manai Staalin zoloodono. Uraa, nyxedyyd!

(Nerjeme aplodismeentnyyd, bultadaa bodono, abiaanuud: „uraa", „aguu jixe Staalinda—uraa", aplodismeentnyyd.„Nyxer Staalin mandag!" Aplodismeentnyyd.Abiaanuud:„uraa").

Buriaad - mongoldo exe peesciiji ysxeberilxe xeregtei

Eneenei urda tee Koolьskiin angai ysxeberiiin sovxooz bolbol xyxe peesciiji ysxeberildeg baihan ba xoito myliihen dalain erjeer huudag kolxoozuud ton hajaxanai ene xydelmeriiiji erxildeg boloo. Tiigeedmynəə yjede urda zygei raioonuudta ene angiiji nəəlgexe tuxai asuudal tabixa jabadal şuxala bolood baina. Uşar jyyb gexede, ene angai arhan xadaa bişe anguudai arhanhaa byxe, yheniinь xalsarxagyi, yne jixetei baina.

Ene angiiji ysxexe ysloovi xadaa manai Buriaad-Mongol respyyblikede bii. Zişeelxede, Baigal dalain erjeer huudag Bargazanai, Kabaanskiin ba Xoito-Baigalai raioonuudai zagaha bariigiin kolxoozuudai baidal deerehee xaraxada ene an ysxeberilxe talaar ton taaramzatai ysloovitoi baina. Jyyb gexede iime kolxoozuudta zagahanai promiisliin xajadhanuudhaa ene anguudta tezeelei bexi baaziiji xangaza şadaxa, myn yhe noohojoo urgaxa jabadaldanь Baigal dalain e je ş dar sa al ularil byriş taaramzatai baixa.

Ende şuxala bolgon temdeglexe iohotoi baina, jyyb gexede, 1929—33 on xyrter Bargazanai zaapovednig xadaa xyxe peesciiji ysxeberilze yzehen baina. Enenь xadaa jixe hain rezylьtaad iudiiji xaruulhan baigaa. Uşaranь, tende ysxegdehen peescenyydeinь tylzelee, yhe noohonoinь urgasa, arhanainь şanar nelieedgyi hain baihan jym.

Urdanь turşagdahan ba iime jixe argabaidaltai baihan aad, ene angiiji ysxeberilengyi baiza bolxogyi geze hanaxaar baina. Ene xadaa kolxoozuudai doxood ololgiinь talada ugaa jixe udxaşanartai ba əəhedtenь ynder sente pyşniine ygeze şadaxa baina.

M.N. ZYYKOV.

Jixe doxood

Muxar-Şiberei aimagai, Sagaan-Şuluutain somonoi, Staalinai neremzete kolxooz xadaa 1938 onoi doxood xubaariiiji xozomduulza, yngeregşe fevraaliiin xoriood garanai yjeer dyyrgehen baina.

Tus kolxoozoi 1938 onoi doxood xadaa 1937 onoi doxoodhoo ylyy jixe baigaa. Ene kolxooz 1937 ondo azalta yder byriiin 23 mynge xubaahan aad, 1938 onoi doxoodhoo azalta yder byxende 1 tyxerig 91 mynge xubaagaa. Myn eldeb kylьtyyrenyydei tariaaji azalta yder byxende 3 kilograamm 350 graamm xubaahan baina.

1938 onoi doxood xubaariaar, ton jixe myngen doxoodiiji abxa bolhon kolxoozniguud olon bii. Zişeelxede, Badmaajev—1502 tyxerig, Xalzaanov—1620 tyxerig, Dolodoojev—1450 tyxerig ba Dorzeejev—1225 tyxerig gexe meteer jixenyyd syymme abxa bainad.

CERENEI.

LIIZNIGYYDEI SOREVNOVAANI

Fevraaliiin nomoxon xyiten ygləəgyyr, Kabaanskada liiznigyydei sorevnovaanida xabaadagşad xadaa xaanalıaa staart ygtexiiji xylieen baiba.

Ende, Kabaanskiin, Kydariiin, Karsaakovskiin ba Ilьinskiin dunda hurguulinuudai huragşad—liiznigyyd jirebe, ede komaandanuud bolbol mynəəder tyryy huuriiji buliaaldana.

Egse 10 çaas 30 minuutada staart ygtebe. Zele tatan zergelze baihan xynyyd bolbol baiza baihan gazarhaa uragşaa gyilden, edenerei dunda sag minuuta byxenei tyləə ba meetr byxenei tyləə temesei exilhen baina.

Sagaan malgaitai liiznig gorizoonto deegyyr xaragdaba... Popoov!—geze xylieen xaraza baihan xynyydei dundahaa abiaan garba. Liiznig xadaa byxii xysəə gargan dyte bolo bolohoor finiişede oirotobo. Iigeed le staart deeree xyrze jirebe. Liiznigyyd bolbol finiişedee sag soogoo hubarildan orzo jirebe. Popoov bolbol 10 kilomeetrei distaancada 51 mitnuuta 42 sekyynte soo jirehen baina. Popoovoi xoinohoo xojordoxi xyniinь 53 minuutada jirehen g. m. liiznigyyd bolbol finiişe deeree xoino xoinohoo jaban orozo jirebe.

3 kilomeetrei distaancatai urildaanda Kabaanskiin dunda hurguuliiin fizkylьtyyrnigyydei kollektiivhoo nyx. Syvoorova gegşe tyryylen jirebe. Syvoorova bolbol bişe urildagşadaa xolo orxin garza jirehen baina. Terenei sagiinь xadaa 17 minuuta bolno.

5 kilomeetrei urildaanda Koolia Obeedin bolbol ton hainaar jabaza, finiiş deere 23 minuuta 33 sekyynde soo jabaza, tyryylen jirebe. Eneenei udaa Garziinina gegşe jiree.

Obeedei hyylde sorevnovaani xadaa 3 kilomeetr distaancada „patryyliiin urildaanhaa" exileze, liizeer jabaad granaad şidehen baina. Ende, baha le Popoov xadaa şineer erxim pokazaatelь xaruulba.

Sydьjaa bolbol sorevnovaaniiin rezylьtaadiiji sonosxobo. Negedexi huuri Kabaanskiin dunda hurguuliiin liiznigyydei komaanda ezelee. 2-doxi huurida Kyderi, 3-daxi huurida Karsaakovska ba 4-dexi huurida Ilьinske g. m. garba.

G. Bazaanov.

NOOVOÇERKAASSKADA TRAMBAI

Noovoçerkaasskada trambain liini barigdaza baina. Terenei utanь—12 kilomeetr. Trambai bolbol goorodoi ceentriiji glaavna promiişlenne raioonuudaar xolboo xexe baina.

Şine stoloova

Maartiin 10-da, Selengiin raipotreeb sojuuz bolbol aimceentr deere hainaar oboruudovalagdahan şine stolooviiji neebe. Tendenь byfeet xydelmeriine.

„B.-M Ynenei" sig...

„Proguulьşçi... xemzee ab...

„B. M. Ynenei" ja...
28-ai yderei 22-xi noo...
iilogdohon „Proguulьş...
xemzee abxa" geze Z...
xydelmerilegşedei xyd...
geegdeheneinь tuxai f...
todorozo, Gonçaryyk b...
va gegşed xydelmeri...
gagdahan ba bişedte ...
govor ygtəə. Re...

XILIIN SAANAHAA

Neiraat- Çeexi ba Moraaviiin „proteektor" boloo

Beerlin, maart 18. (TASS). Giitler bolbol urdanь germaanska Gadaadiin Xeregyydei miniistr baihan, mynəə taina soveedei tyryylegşe Neiraadiiji, Praagada baixaar, Çeexi ba Moraaviiin germaanska „proteektor" bolgoo. Neiraat xadaa miniistr ba taina soveedei tyryylegşe zandaa baixa.

Negen darii, Giitler bolbol mynəə Genleiniiji orologşo Fraankiiji Çeexi ba Moraaviiin „proteektorei" staatsekretaarь bolgoo.

***

Reiter aagenstviin medeesel

Loondon, maart 18. (TASS). Reiterei medeenyydei johoor, Aangli bolbol hyylşiin sobiitinyydiiji miyynxenske xelseenhee ba negen darii xojor talahaa bişegdehen miirne tuhalan xarilsaxa tuxai ujalganuudhaa sym arsahan jabadal geeşe geze xarana geze germaanska praviitelьstvodo medyylxiiji Beerlindexi angliiske posooldo zaabarinuudiiji ygebe. Angliiske praviitelьstvo bolbol g...
ka zebsegte xysenyydei...
bejelyylegdehen, Çexo...
kiin talaar xubilal...
zakoono bişe geze sa...
tooloxo geeşe geze du...
ji posooldo tereşelen ...

Saaşadaa, aagenstvii...
sexenь, angliiske G...
xeregyydei miniistr ...
bolbol Fraanca, AXŞ, ...
Germaaniiin posoolnuu...
yder uulzaba.

Francuuzska p... telьstviin de...

Pariiz, maart 18. (TA...
vaasai medeesexenь,
ska Gadaadiin Xeregy...
niistr xadaa Çexo-Sl...
Germaaniiin buiimtara...
hendenь germaanska G...
Xeregyydei miniistr ...
rooppto proteest me...
Beerlindexi posool Ky...
ypolnomooçiloo. Çexo...
kidaxi bodoto baidal ...
miyynxenske xelseeji ...
ruulba, francuuzska pra...
vo xadaa bolhon xubil...
diiji zakoonno bişe ge...
no geze medyylxiiji Ky...
daalgaba.

ZURAG DEERE: Xitadai talada orohon japoono-m... soldaaduud.

TASS-iin fotox...

TASS-iin MEDEESEL

Germaanska seregyydeer Çeexiiiji ezelelge tuxai ba „protektoraad Bogeemi ba Moraavi" geze nerlegdegşiiji sonosxolgo tuxai, Moskvaadaxi germaanska posooloi medeeselgedenь, gadaadiin xeregyydei Aradai Komissaar nyxer M. M. Litviinov bolbol doro dursagdagşa xariuu ygebe:

Gadaadiin xeregyydei Aradai Komissaar nyxer M. M. Litviinovei, maartiin 18-ai noota

Gospodiin posool,

Çeexiiiji germaanska impeeriiin sostaavta oruulalga tuxai ba tereende germaanska protektoraad togtoohon tuxai Soveed praviitelьstvodo medeesehen, ene hariin 16-ai tanai nootiiji ba 17-oi nootiiji abhanaa batalnab.

Ede nootanuudta xariuu ygengyi baiza, tereegeeree, çexoslovaacka sobiitinuudta əəhedəə jamarşji xamaagyi xandahan şingieer xuurmag oilgomzo bii bolgozo bolxogyi geeşe geze toolood, Soveed praviitelьstvo bolbol ede nootanuudta xariuu bolgon, dursagdagşa sobiitinuudta əəriingəə bodoto xandalgiiji todorxoilxo xeregtei geze olono.

1. Germaanska ykaazai exindenь, tereeniiji barimta bolgon ba opravdaalan xelegdehen, politiiko-istoriiçeska konceepcenyyd ba, nerelen xelebel, çexoslovaacka gyrente baidal xadaa xododoo amagalan bişe baidalai ba jevropeisko delxeide ajuul uşaruulxiin gulamta bolno, çexo-slovaacka gyren aza huuza şadaxagyi ba tiimeheenь, germaanska impeeriiin tusagaar anxaralaa tabixanь şuxala gehen zaabarinuudanь zybteide mederegdeze bolxogyi ba byxii delxeide medeeze faaktnuudta xariuusaza şadaxagyi geeşe. Bodoto xereg deeree, Çexoslovaacka respyyblike bolbol delxein tyryyşiin dainai hyyleer, dotoodiin amagalan baidal ba miirte duratai gadaadiin politiike ynexəərəə xangagdahan, jevropeisko byxii gyrenyydei ysəəneinь negen baihan jym.

2. Əərlinь aradai zybşəəlgyigəər, terenei bejee daanxai gyren baixa jabadaliijinь boliuulxa, iime erxiiji gyrenei glavaada olgohon, tiime jamar-negen gyrenei konstituuca xadaa Soveed praviitelьstvodo medegdeedyi jym. Jamar negen arad bolbol əəriingəə bejee daanxai baidaliiji ygeixelgiiji ba tereeniiji ondoo gyrenei sostaavta oruulalgiiji, ilangajaa, xeden zuun zilde zaviisima bişiin tyləə temesehen ba 20 zilde əəriingəə bejee daanxai baidaliiji saxihan arad bolbol eneeniiji hain duraaraa zybşəəgəə gexenь berxetei baina. Çexoslovaacka prezideent gospodiin Gaaxa bolbol beerlinske ene hariin 15-ai aaktda garaa tabixadaa, əəriingəə aradhaa eneende jamarşji polnomooçi ygei baihan ba əəriingəə aradai duraziorigto ba çexo-slovaacka konstituuciin 64 ba 65 paraagrafuudta ton esergyy jabuulga xehen baina. Iime deerehee ene aakt bolbol zakoonno xysetei geze toologdozo şadagdaxagyi.

3 Germaanska praviitelьstviin negente bişe zaan barimtaldag, tere araduudai samoopredeleeniiin priincip bolbol aradai syləəte duraxyseliiji tuxailan bagsaadag geeşe, tere xadaa jamarşji ynder tuşaaliiji ezelze baihan nege gy, ali xojor niuurnuudai gar tabilgaar helgegdeze bolxogyi. Ene bolhon uşarta, zişeeixede, Veerxne Sileezi ba Saarska ooblastiiin sydьbaaji todorxoilxodoo yngergegdehen plebisciidyydeişji foormoor haanь, çeeşske aradai jamarş duraxyselenь baigaagyi.

4. Çeeşske aradai jamarşji duraxysel ygei baitar, germaanska seregyydeer Çeexiiiji okkupaacalga ba germaanska praviitelьstviin udaadaxi jabuulganuudanь, zorgooroo, xysəərəə bolhon, agressiivne jabuulga bişe geze tooloxiin argagyi baina.

5. Deere dursagdagaşa azaglaltanuud bolbol Slovaakiiji germaanska impeeriiin medelde oruulxiin dyyxeer, slovaacka aradai jamar-negen duraxyseləər opravdaalagdaagy... tada, Slovaakiiin staty... laltada myn byrin x...

6. Germaanska prav... jabuulganuud bolbol ... ka Ryysьde veenger... gyydei bydyyligeer ... orolgodo ba terenei ... elementaarna erxeny... delgede signaal bolho...

7. Ede xelegdehene... Soveed praviitelьstv... Çeexiiiji, tereşelen ja... moor haanь Slovaak... maanska impeeriiin ... oruulgiiji erxiin xem... ulasxoorondiin erxiin ... vedliivostiiin bygede... regdehen noormanuud... araduudai samoopre... priincipte xariuusa... mederexe şadaxagyi b...

8. Soveed prav... hanalaar bolbol ... praviitelьstviin jab... danь byxeniitiin mir... negen ajuuliiji zailu... xarın həərgəə, tiime... bii bolgohon ba şa... baina, Dunda Jevro... liitiiçeske byxebalda... Jevroopodo yşəə ... bolgogdohon trevo... dalai elemeentnyydiiji ... ba aradai ajuulgyin ... şine soxilgo xee.

Deere xelegdegşe ... əəriingəə praviitelь... deende xyrgexiiji ... minii xyndeleigiiji ab... podiin posool, ta... zoltoi bainab.

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBA...